

به نام خدا

ادبیات، آموزش و کنکور (۳)

آموزش ادبیات فارسی (۳)

سال سوم دبیرستان

قابل استفاده برای دانش آموزان رشته‌ی انسانی
و داوطلبان کنکور

در برگیرنده‌ی:

۱. بسیاری از نکات کلیدی دستور زبان فارسی.
۲. معنی واژه‌های دشوار هر درس.
۳. معنی و مفهوم ابیات و عبارات.
۴. طرح سؤالات درک مطلب و مفاهیم از همه‌ی دروس.
۵. آرایه‌های ادبی هر درس.
۶. پاسخ خودآزمایی‌های پایانی درس‌ها.
۷. سؤالات چهارگزینه‌ای تألیفی با پاسخ‌های تشریحی.
۸. سؤالات چهارگزینه‌ای کنکور سراسری ۵ سال اخیر.
۹. معرفی شاعران و نویسندگان و بیان آثار آن‌ها.

حمید ایاز

انتشارات موعود اسلام

ایاز، حمید، ۱۳۵۳-

ادبیات، آموزش و کنکور (۳)، آموزش ادبیات فارسی (۳) سال سوم دبیرستان قابل استفاده برای دانش آموزان رشته‌ی انسانی و داوطلبان کنکور در برگیرنده‌ی بسیاری از نکات کلیدی دستور زبان فارسی...!

حمید ایاز، - - بوشهر؛ موعود اسلام، ۱۳۸۴.

ISBN:964-7716-77-x

۳۶۸ص. نمودار.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱۶ ادبیات فارسی - - کتابهای درسی - - راهنمای آموزشی

(متوسطه). ۲. ادبیات فارسی - - آزمونها و تمرینها (متوسطه).

الف. عنوان.

۳۸ الف ۸۶ الف PIR۳۳۳۱/

کتابخانه ملی ایران

۷ / الف

۸۴-۱۹۶۰۲ م

شناسنامه کتاب:

نام کتاب: ادبیات، آموزش و کنکور (۳)

مؤلف: حمید ایاز

ناشر: موعود اسلام

تیراژ: ۲۰۰۰

نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۸۴

چاپ: شریعت

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

طرح روی جلد: حسین کشاورز

شابک: ۹۶۴-۷۷۱۶-۷۷-x ISBN:964-7716-77-x

مراکز پخش:

قم: خیابان شهدا- کوچه ۲۸- پلاک ۱۴۹ - تلفن: ۷۸۳۱۸۳۱-۲

بوشهر: خیابان لیان- تلفن: ۲۵۲۴۹۳۳

E-Mail: Ayaz1353hamid@Yahoo.Com

همه ی حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست

۵	 مقدمه
۷	 درس اول: ستایش خدا / نعت پیامبر (ص)
۲۰	 سؤالات چهارگزینه‌ای درس اول
۲۱	 فصل اول: انواع ادبی (۱)
۲۲	 درس دوم: ادبیات حماسی: رستم و اسفندیار (۱)
۳۹	 درس سوم: رستم و اسفندیار (۲)
۵۲	 درس چهارم: ادبیات نمایشی: طومار شیخ شریزین
۶۳	 سؤالات چهارگزینه‌ای فصل اول
۶۴	 فصل دوم: ادبیات داستانی
۶۵	 درس پنجم: بازرگان و طرار
۷۱	 شعر حفظی: تاب بنفشه
۷۴	 سؤالات چهارگزینه‌ای فصل دوم
۷۵	 فصل سوم: تحلیل آثار بزرگ ادبی
۷۶	 درس هفتم: تاریخ بیهقی
۸۶	 درس هشتم: مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار
۹۵	 سؤالات چهارگزینه‌ای فصل سوم
۹۷	 فصل چهارم: نثر فارسی
۹۸	 درس نهم: داستان در آتش افکندن ابراهیم (ع)
۱۰۴	 درس دهم: بر دار کردن حسنک
۱۲۰	 درس یازدهم: داستان شیر و گاو
۱۳۸	 درس دوازدهم: چگونگی تصنیف گلستان
۱۵۴	 شعر حفظی: سلسله‌ی موی دوست
۱۵۶	 سؤالات چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۱۵۹	 فصل پنجم: انواع ادبی (۲)
۱۶۰	 درس چهاردهم: دانش، دبیری و شاعری
۱۷۱	 درس پانزدهم: پیدا و پنهان/ الفت موج
۱۷۸	 شعر حفظی: مردان خدا
۱۸۰	 سؤالات چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۸۲	 فصل ششم: انواع ادبی (۳)

۱۸۳	درس شانزدهم : از درد سخن گفتن / راز رشید
۱۹۲	درس هفدهم : گل های چیده
۱۹۶	درس هجدهم : کرامت آبی / سجاده ی سبز
۲۰۶	سؤالات چهارگزینه ای فصل ششم
۲۰۸	فصل هفتم : سفرنامه، حسب حال و زندگی نامه
۲۰۹	درس نوزدهم : طاق بستان
۲۱۳	درس بیستم : دیدار
۲۱۹	سؤالات چهارگزینه ای فصل هفتم
۲۲۰	فصل هشتم : ادبیات عرفانی
۲۲۱	درس بیست و یکم : عرفان اسلامی
۲۲۸	درس بیست و دوم : در محراب عشق / در بیان شریعت
۲۳۲	درس بیست و سوم : جمال جان فزای روی جانان
۲۴۰	شعر حفظی : باز آمدم چون عید نو
۲۴۳	سؤالات چهارگزینه ای فصل هشتم
۲۴۵	فصل نهم : ادبیات تمثیلی
۲۴۶	درس بیست و چهارم : سی مرغ و سیمرغ
۲۵۹	درس بیست و پنجم : طوطی و بازرگان
۲۷۶	سؤالات چهارگزینه ای فصل نهم
۲۷۸	فصل دهم : ادبیات انتقادی
۲۷۹	درس بیست و ششم : چند لطیفه، بیداد ظالمان
۲۸۶	سؤالات چهارگزینه ای فصل دهم
۲۸۸	فصل یازدهم : ادبیات تطبیقی
۲۸۹	درس بیست و هشتم : گزیده هایی از ادبیات تطبیقی
۲۹۴	شعر حفظی : چند دوبیتی از بابا طاهر
۲۹۵	فصل دوازدهم : ادبیات توصیفی
۲۹۶	درس بیست و نهم : برف
۳۰۴	درس سی ام : شکوه رستن
۳۰۷	سؤالات چهارگزینه ای فصل یازدهم و دوازدهم
۳۰۹	پاسخ تشریحی سؤالات چهارگزینه ای
۳۱۷	دستور و زبان فارسی
۳۵۷	آشنایی با شاعران و نویسندگان
۳۶۷	فهرست منابع

سپاس ایزد دانا که صبر و حوصله‌ای عطا کرد تا بتوانم در راستای اهداف آموزشی نیم‌گامی بردارم. آن زمان که در مسیر انتخاب شغل قرار داشتم، با عشق و علاقه‌ی تمام معلّمی را برگزیدم و حال که عاشقانه در این وادی در حرکتیم، از خدا می‌خواهم که همواره در ادامه‌ی این راه لطف خود را شامل حالم کند؛ این شور و شوق را بعد از عنایت حضرت رب، مدیون آموزگاران، معلّمان و اساتیدی هستم که در محضرشان شاگردی کرده‌ام؛ معلّمانی که گاه با خشونت و زمانی با محبّت مرا در مسیر علم‌آموزی هدایت نموده‌اند و این اندک بضاعت خود را از آن‌ها دارم؛ از خدا می‌خواهم که همواره آن‌ها را عزیز بدارد.

و اما کتاب حاضر:

مجموعه‌ای است که به دنبال احساس نیازی، تدوین شده است؛ همیشه از این که کلاس به شیوه‌ی «معلّم‌محور» اداره شود، ناراضی بودم. تا این که با بعضی از روش‌های فعال تدریس نظیر طرح همیاری و روش گروهی آشنا شدم؛ این روش‌ها در دروسی مثل نقد ادبی و تاریخ ادبیات خوب جواب می‌داد ولی در تدریس ادبیات و زبان فارسی مؤثر نبود؛ علت ناکارآمد بودن روش‌های فعال در تدریس این دروس این است که با توجه به حجم بالای کتاب معلّم زمان کافی در اختیار ندارد و اگر فراگیر بخواهد در کلاس به بحث گروهی بنشیند و به دنبال آن، اظهار نظر کند این، خود دوسوم وقت یک کلاس را می‌گیرد و دیگر زمانی باقی نمی‌ماند که دانش‌آموز نکات درس اعم از معانی و مفاهیم، نکته‌های دستوری و آرایه‌های ادبی را یادداشت کند. و چنان‌چه دانش‌آموزی بخواهد خود را قبل از تشکیل کلاس آماده کند، وقتی با حجم مطالبی روبرو می‌شود که برایش گنگ است، انگیزه‌ی کافی برای این کار پیدا نمی‌کند؛ ولی با آماده شدن این مجموعه می‌توانیم کلاس را از حالت خشک سخن‌رانی و این که فقط یک ساعت و نیم معلّم بگوید و دانش‌آموزان بنویسند، خارج کنیم؛ چرا که می‌توانیم از فراگیران بخواهیم که قبل از هر جلسه یکی دو بار مطالب درسی خود را با کمک این کتاب مرور کنند و در کلاس به شیوه‌ی گروهی به بحث و تبادل نظر بپردازند، سؤال بپرسند و جواب بدهند و به همین روش تمام درس را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند؛ بی آن که نگران نرسیدن و ننوشتن نکات درسی باشند و هم‌چنین از این رهگذر زمان کافی برای روخوانی متن درس و گرفتن پیام آن در اختیار خواهیم داشت - البته اجرای این شیوه در صورتی مؤثر خواهد بود که معلّم دانش‌آموزان را به بحث کلاسی تشویق کند و از آن‌ها بخواهد که در گروه خود حرف بزنند و دیدگاه‌های خود را درباره‌ی مطالب یک درس بیان کنند. -

و مطالبش:

هر درس این کتاب در چهار قسمت تدوین شده است: قسمت اول: لغات دشوار همراه با معنی آنها؛ قسمت دوم: معانی و مفاهیم ابیات و عبارات، سؤالات درک مطلب و خودآزمایی‌های نمونه؛ قسمت سوم: خودآزمایی‌های کتاب و قسمت چهارم: بررسی دانش‌های ادبی.

ناگفته نماند که معانی، مفاهیم و آرایه‌های ادبی شعرهای حفظی نیز بیان شده است. در پایان هر فصل به منظور این که دانش‌آموزان آموخته‌های خود را محک بزنند، سؤالاتی چهارگزینه‌ای (اعم از سؤالات تألیفی و سؤالات کنکور سراسری و آزاد پنج سال اخیر) با پاسخ‌های کاملاً تشریحی طرح شده است.

بعد از اتمام درس‌ها، فصلی مشتمل بر نکات مهم و کلیدی دستور زبان بیان گردیده است؛ علت طرح مباحث دستور زبان در این کتاب، بی‌توجهی و بی‌علاقگی دانش‌آموزان نسبت به آن که شاید ناشی از عدم انسجام (مثلاً مبحث نقش و نوع کلمات)، پیچیدگی برخی از مطالب (مثلاً بخش انواع متمم) و یا گستردگی و باز کردن بیش از حد یک موضوع (مثلاً بخش ساختمان کلمات) در کتاب زبان فارسی (۳) باشد.

و در بخش پایانی کتاب، نویسندگان و شاعرانی معرفی شده‌اند که نام آن‌ها در کتاب درسی آمده است.

و حُسنش:

مزین شدن به نظریات دوستان ادیبم که لازم است قدردان زحماتشان باشم؛ معلم و دوست تیزبین و وقادِم آقای نادر قربانی که ویراستاری محققانه و متخصصانه‌ی ایشان ارزشی دوچندان به این اثر بخشیده است و آقایان حسن سهولی، خلیل غلامی، مصیب صدیقی، خلیل نیکخواه، وحید آرایش، قاسم نعمتی، خسرو مرادی و نعمت‌الله محمدی که با نگاهی ژرف این اثر را مورد نقد و بررسی قرار داده و موارد بسیار مهمی را یادآور شدند.

و تشکر می‌کنم از دوست خوش‌ذوقم علی عباسی‌راد که زحمت رفع اشکال‌های چاپی و املائی اثر را بر عهده داشتند.

و سپاس‌گزار تمامی مسئولین و مدیرانی هستم که در توزیع کتاب‌های پیشین مرا یاری نمودند؛ هم‌چنین دوست عزیزم آقای حسین زارعی.